

MINISTRANT - CO MINISTRANT POWINIEN WIEDZIEĆ!

1. Kto to jest ministrant?

1. Ministrant jest **POMOCNIKIEM** przy sprawowaniu Mszy świętej i podczas innych nabożeństw liturgicznych. Nazwa pochodzi od ministrare" znaczy "służyć". Służymy Bogu, kiedy przyczyniamy się do tego, aby liturgia była piękna. Ministrant służy księdzu, gdy przygotowany jest ołtarz i dary ofiarne potrzebne do ofiary Mszy świętej.
2. Ministrant jest tym, który **NIESIE ZNAKI**. Ministrant niesie pewne określone przedmioty, które dla liturgii są niezbędne i dla liturgii mają szczególnie ważne znaczenie. Te znaki mają ludziom wierzącym wskazywać na rzeczywistość duchową.

2. Kiedy wchodzi do kościoła

1. Pokazuję, że jestem ochrzczony: końce palców zanurzam w wodzie święconej i czynię znak krzyża świętego! Znak krzyża uczyniony wodą święconą przy wejściu do kościoła, powinien przypominać mi o tym, że jestem ochrzczony.
2. Zanim zajmę miejsce w kościele, albo udam się do zakrystii, przyklękam przed tabernakulum! - Tabernakulum służy do przechowywania Najświętszego Sakramentu - W Najświętszym Sakramencie jest rzeczywiście obecny Jezus Chrystus. Przywitam się słowami: „**Niechaj będzie pochwalony Przenajświętszy Sakrament, teraz i na wieki wieków. Amen**”.

3. Zakrystia

* **Zakrystia** jest to pomieszczenie znajdujące się w każdym kościele. Przechowuje się w niej naczynia, księgi i szaty liturgiczne, zaś kapłan, ministranci, lektorzy i inni usługujący, przygotowują się do uczestnictwa w liturgii.

* Jak powinienem się zachować w zakrystii? **Zakrystia należy do kościoła!** – dlatego rozmawiam w niej tylko cicho! - nie spożywam w niej nic (nie żuje także gumy!)

4. Punktualność ministranta

Na swój dyżur ministrancki, nie przychodź nigdy na ostatnią minutę! Ponieważ: - musisz założyć komżę lub albę! - być może będziesz musiał jeszcze coś przenieść do prezbiterium, czyli tej części kościoła, w której znajduje się ołtarz główny,- może trzeba będzie jeszcze coś omówić z księdzem. Dlatego niezbędny jest pewien określony czas do przygotowania. Niezwykle ważną regułą obowiązującą każdego bez wyjątku ministranta jest: - **przybyć 15 MINUT przed rozpoczęciem nabożeństwa** i to jest punktualność ministranta!

5. Ubiór ministrancki

Krótszą szatę liturgiczną wkładaną na siebie, nazywamy **komżą**. Jest ona zawsze koloru białego. Po skończonym nabożeństwie, złóż komżę i albę! W niektórych parafiach używana jest sutanna ministrancka (**tunika**). Jest to długa do kostek suknia koloru czerwonego, zielonego, czarnego lub fioletowego. Szata ministranta powinna coś przedstawiać, czyli być znakiem. Pomyśl o ważnej obietnicy Jezusa: **"Gdzie dwaj, albo trzech zebrani są w imię moje, tam Ja jestem pośród nich"**

6. Szaty liturgiczne kapłana podczas Mszy św.

* **Alba** jest to długa biała szata symbolizująca łaskę chrztu św. Nazwa pochodzi od łacińskiego słowa „albus" tzn. „biały”.

Alba

* **Cingulum jest to biały sznur** (pasek), służący do przepasania alby.

Cingulum

* **Stula** jest szczególnym znakiem biskupa, kapłana, diakona. Jest znakiem władzy kapłańskiej. Kolor zależy od charakteru danego święta.

Stula

* Ornat jest to wierzchnia ozdobna szata liturgiczna kapłana odprawiającego Mszę św. Kolor ornatu zależy również od charakteru danego święta.

Ornat

Szaty liturgiczne kapłana pokazują, że kapłan ma podczas Mszy św. szczególne zadanie do spełnienia - jako wyświęcony kapłan, przewodniczy z polecenia biskupa liturgii. Może on zamiast Chrystusa wypowiadać nad chlebem i winem słowa Ostatniej Wieczerzy.

7. Co oznaczają kolory ornatu kapłana?

* **Biały - kolor radości,**

Biały ornat

Używany jest:

- w Boże Narodzenie i okres Bożego Narodzenia,
- w uroczystości Zmartwychwstania i Okres Wielkanocny,
- Święta ku czci Chrystusa
- Święta ku czci Świętych (nie męczenników)

* **Czerwony - kolor krwi, ognia, miłości, kolor królewski.**

Czerwony ornat

Używany jest:

- w Niedzielę Palmową
- w Wielki Piątek
- w Uroczystość Zesłania Ducha Świętego
- w Święta ku czci świętych męczenników

*** Fioletowy - ten kolor jest znakiem pokuty i żałoby**

Fioletowy ornat

Używany jest:

- w okresie Adwentu (4 niedziele przed Bożym Narodzeniem)
- w okresie Wielkiego Postu (40 dni przed Wielkanocą)
- podczas Mszy pogrzebowych

*** Zielony - kolor nadziei.**

Zielony ornat

Używany jest:

- w niedziele zwykłe
- w dni powszednie okresu zwykłego

*** Różowy - kolor radości wśród pokuty. Używany jest:**

Różowy ornat

- III Niedziela Adwentu i IV Niedziela Wielkiego Postu

Czarny ornat Używany jest(rzadko):

- podczas Mszy świętych pogrzebowych.

8. Postawy podczas liturgii

*** Chodzenie:**

- nie "łazić" albo ociągać się czy marudzić - nie biegać lub spieszyć się - iść spokojnie i równym krokiem
- Zwróć uwagę na odstęp przed tym, kto cię poprzedza! Trzymaj się prosto, bo chodzenie prosto jest cechą człowieka, któremu naprzeciw wychodzi Bóg.

*** Stanie:**

- nie chwiać się i nie ruszać
- nie stać krzywo (garbić się) i nie opierać się
- stać cicho i prosto!

Kiedy zachowujesz postawę stojącą?

- od początku Mszy świętej aż do oracji włącznie
- od wersetu „Alleluja” przed Ewangelią aż do zakończenia Ewangelii
- podczas wyznania wiary i modlitwy powszechnej
- od wezwania kapłana „Módlcie się, aby moją i waszą ofiarę”
- podczas prefacji aż do „Święty, Święty” włącznie
- począwszy od „Oto wielka tajemnica wiary” aż do „Baranku Boży”
- podczas Modlitwy po Komunii św. oraz obrzędów zakończenia

Stanie wyraża godność i radość dzieci Bożych oraz gotowość do służby i ofiary. „Jestem gotowy iść za Tobą, Panie, gdy Ty mnie wezwiesz”

*** Siedzenie:**

- nie garbić się - nie oglądać się - ręce powinny spoczywać na kolanach!

W którym momencie siadasz w liturgii?

- podczas czytań mszalnych, psalmu responsoryjnego i homilii
- podczas przygotowania darów ofiarnych
- podczas rozdawania Komunii św. i chwili ciszy po Komunii św.
- w czasie ogłoszeń parafialnych

Siedzenie jest postawą spoczynku, gotowości słuchania i zastanawiania się.

*** Klęczenie:**

- Jeśli nie trzymasz nic w rękach wówczas złóż je! W którym momencie siadasz w liturgii Kiedy klęczysz? - podczas modlitwy eucharystycznej, po śpiewie „Święty” - na słowa „Oto Baranek Boży

Panie, nie jestem godzien "Klęczenie jest postawą czci, uwielbienia i adoracji.

- * Skłon głowy:** - Skłaniamy głowę, kiedy przynoszę coś kapłanowi.

Skłon głowy jest znakiem szacunku i uprzejmości.

- * Skłon ciała:** - Przy tym pokłonie zginam głęboko głowę i ramiona. Skłon ciała jest również znakiem czci i uwielbienia. Jeśli w jakimś kościele nie jest przechowywany Najświętszy Sakrament (nie ma "wiecznej lampki"), wtedy skłaniam ciało przed głównym ołtarzem albo przed krzyżem.

- * Przyklękniecie:** - Przyklękam zawsze na prawe kolano, dotykając nim posadzki

Przyklęknienie jest najważniejszym znakiem czci i uwielbienia. Jest ono znakiem adoracji: uniżam się przed nieskończonym i niezmiernym Bogiem i przed Jego Synem Jezusem Chrystusem. Dlatego w kościele przyklękam tylko przed tabernakulum gdzie przechowuje się Najświętszy Sakrament.

*** Złożenie rąk:** - Ręce powinny być zawsze złożone na wysokości piersi. - Ręce powinny być stale skierowane ku górze. Kiedy należy złożyć ręce? - Gdy jako ministrant nie niesiesz żadnego przedmiotu.

9. Struktura Mszy świętej

1. Obrzędy wstępne

*** Miejsce: sedilia** czyli miejsce przewodniczenia. W obrzędach wstępnych przygotowujemy się do Mszy świętej. Dokonuje się to poprzez śpiew pieśni, pozdrowienia, wprowadzenie, akt pokuty i modlitwę.

2. Liturgia Słowa

*** Miejsce: ambona** W liturgii Słowa słuchamy, co Bóg mówi nam przez słowa Pisma świętego, czyli Biblię i następnie odpowiadamy na nie wyznaniem wiary i modlitwą.

3. Liturgia Eucharystyczna

*** Miejsce: ołtarz**

- Przygotowanie darów ofiarnych,
- Modlitwa eucharystyczna z Przeistoczeniem,
- Komunia święta.

W czasie przygotowania darów ofiarnych przygotowujemy stół ołtarzowy dla świętej Uczty Ofiarnej. Podczas modlitwy eucharystycznej kapłan wypowiada on słowa Chrystusa z ostatniej wieczerzy.

4. Obrzędy zakończenia

*** Miejsce: ołtarz albo miejsce przewodniczenia** Podczas obrzędów zakończenia umocnieni Słowem Bożym i Chlebem Życia, zostajemy przez kapłana wysłani w świat: „Idźcie w pokój Chrystusa”

10. Ołtarz oraz to, co do niego należy.

* Ołtarz

Ołtarz jest miejscem sprawowania Najświętszej Ofiary i stołem Świętej Uczty.

* Krzyż

Na ołtarzu albo w jego pobliżu zawsze stoi krzyż. We mszy świętej świętujemy pamiątkę śmierci i zmartwychwstania Jezusa Chrystusa. O tym ma nam właśnie przypominać krzyż.

* Obrus ołtarzowy

Ponieważ ołtarz jest świętym Stołem Pana, na którym sprawuje się Ucztę Paschalną, czyli Mszę świętą, dlatego leży na nim także obrus. Nazywamy go obrusem ołtarzowym.

* Świece i kwiaty

Świece i kwiaty stojące na ołtarzu pokazują nam, że Msza święta powinna być uroczystym Świętem. Także w domu stawiamy na stole świece i kwiaty, gdy przeżywamy jakieś szczególne święto. W okresie Adwentu i Wielkiego Postu na ołtarzu nie powinny stać żadne kwiaty.

* Podczas przygotowania darów ofiarnych

Przygotowywany jest ołtarz dla Świętej Uczty. Kapłanowi pomagają w tym ministranci:

- Przynoszą mszał wraz z pulpitem.
- Przynoszą kielich i to, co do niego należy.
- Przynoszą chleb, wino i wodę.
- Pomagają przy obmyciu rąk.

* Mszał

Mszał Rzymski

W mszałach nie są zawarte teksty Pisma świętego do czytań mszalnych, lecz modlitwy przeznaczone do sprawowania Mszy świętej (tzw. Oracje), np. : kolekta, modlitwa nad darami, modlitwa po Komunii świętej, Modlitwy eucharystyczne, modlitwy na błogosławieństwo, itd.

11. Kielich oraz to, co do niego należy

*** Kielich**

Jest to naczynie liturgiczne, w którym w czasie Mszy świętej umieszcza się wino do konsekracji.

*** Puryfikatorz**

Tym ręcznikiem oczyszcza się i osusza kielich oraz patenę na Hostie.

*** Patena**

Leży na niej duża Hostia do konsekracji

*** Palka**

Służy do nakrycia kielicha mszalnego. Jest to kwadratowy kawałek usztywnionego płótna.

*** Korporał**

Ten kawałek płótna w kształcie prostokąta rozkładany jest na ołtarzu. Na nim dopiero stawia się kielich oraz patenę z Hostią podczas liturgii eucharystycznej. A podczas wystawienia najświętszego Sakramentu tron, monstrancję.

* Welon na kielich

W niektórych parafiach jest także używany welon na kielich. Jest to tkanina (chusta) koloru białego lub koloru ornatu, którą nakryty jest kielich do momentu przygotowania darów ofiarnych. Ponownie kielich nakrywa się welonem po Komunii świętej.

* **Głęboka patena w niej znajdują się hostie.** Większa hostia i wiele małych komunikantów. Jest to chleb przeznaczony do sprawowania Mszy świętej.

* Naczynia do wina i wody (ampułki)

Podaje się w nich wino i wodę do Mszy świętej, a stoją one przeważnie na małej tacy. Wino oznacza bóstwo, a kropla wody człowieczeństwo Chrystusa. Czasem na dzbanuszkach znajdują się następujące litery: **V = łac. vinum = wino A = łac. aqua = woda**

12. Obmycie rąk

* Dzbanek (lawaterz)

Dzbanek z wodą jest przeznaczony do obmycia rąk. Czasem wykorzystuje się do tego celu ampulkę z wodą.

* Taca (miednica)

Woda podczas obmycia rąk, spływa do większego naczynia - tacy.

* Ręcznik (ręczniczek)

Przy czynności obmycia rąk używany jest ręczniczek. Ministrant trzyma rozłożony ręczniczek przed kapłanem. Po zakończeniu tej czynności, ministrant składa go ponownie. Przy obmywaniu rąk, Kapłan wypowiada słowa: "Obmyj mnie Panie z mojej winy i oczyść mnie z grzechu mojego".

13. Modlitwa eucharystyczna - składa się z 10 elementów:

1. Dialog wstępny
2. Prefacja
3. Śpiewamy wspólnie chwałę Bogu w hymnie "Święty, Święty, Święty,".
4. Prosimy aby dary chleba i wina stały się Ciałem i Krwią Jezusa Chrystusa.
5. Przeistoczenie i słowa konsekracji: "To jest Ciało moje, które za was będzie wydane". "To jest kielich Krwi mojej nowego i wiecznego przymierza, która za was będzie wylana. To czyńcie na moją pamiątkę."
6. Lud odpowiada: "Głosimy śmierć Twoją, Panie Jezu, wyznajemy Twoje zmartwychwstanie, i oczekujemy Twego przyjścia w chwale".
7. Modlimy się modlitwą ofiarowania. Mówi ona, że Ofiara Chrystusa jest obecna wśród nas.
8. Prosimy aby Bóg przez Komunię świętą zjednoczył wszystkich obecnych na Kościele.
9. Razem z nami świętują: (papież, biskupi, kapłani, diakoni, wszyscy wierzący na całej ziemi), - Święci w niebie (Najświętsza Maryja Panna, Apostołowie i wielu innych), oraz - Zmarli.
10. Kończymy Modlitwę eucharystyczną słowami uwielbienia i chwały dla Pana Boga oraz potwierdzeniem przez "Amen" "Przez Chrystusa, z Chrystusem i w Chrystusie, ... : Amen."

14. Dzwonienie i kiedy używamy dzwonek i gong

Dzwonki zwracają uwagę uczestnikom liturgii na coś szczególnego i ważnego. Zgodnie z przepisami liturgicznymi, podczas Mszy świętej używamy dzwonek w następujących momentach:

* **Zapowiedź przeistoczenia:** - dzwonek - gdy kapłan po modlitwie, podczas której trzyma ręce wyciągnięte nad Kielichem składa ręce nad tymże kielichem

* **Podniesienie:**

- gong - podczas podniesienia Hostii św.; podczas podniesienia Kielicha,
- dzwonki - po podniesieniu Kielicha.

*** Na Komunię świętą**

- gong lub dzwonki - gdy po odmówieniu modlitw przed Komunią świętą kapłan przyklęka zanim weźmie do rąk Hostię św.

*** Podczas wystawienia Najświętszego Sakramentu**

- 3 razy gongiem - gdy kapłan błogosławi Najświętszym Sakramentem.
- dzwonki wtedy gdy kapłan wystawia Najświętszy sakrament i okadza.

15. Podstawowa zasada dotycząca przyjmowania Komunii świętej

Kiedy przyjąłeś Komunię świętą, wtedy

- Usiądź na swoim miejscu,
- Nie rozglądaj się jednak wokoło po kościele!
- Nie rozmawiaj z sąsiadem!
- Patrz przed siebie i módl się przez chwilę w milczeniu do Jezusa Chrystusa:

*** DZIĘKUJ JEZUSOWI**, że On przyszedł do ciebie i że On daje ci siłę do wierzenia i kochania bliźniego!

*** PROŚ** za tych, których kochasz (rodziców, krewnych, przyjaciół) za ludzi znajdujących się w potrzebie (chorych, samotnych, głodnych), za tych, dla których musisz być lepszy, za zmarłych, których znałeś.

*** MOŻESZ TAKŻE MODLIĆ SIĘ ZA SIEBIE:** powiedziec Jezusowi, do czego szczególnie ma On udzielić ci siły i wytrwałości.

16. Przechowywanie Świętych Hostii

Prawie w każdej mszy świętej po udzieleni Komunii świętej, pozostają Święte Hostie. Jako wierzący katolicy wiemy, że kapłan wypowiedział nad chlebem słowa Jezusa z Ostatniej Wieczerzy. Dzięki temu chleb przynoszony w darach ofiarnych, chleb ze Mszy świętej, nie jest już zwyczajnym chlebem, ale stał się prawdziwym Ciałem Pana Jezusa. Komunikanty czy hostie nie przestają być Ciałem Pana Jezusa także po Mszy świętej.

*** Tabernakulum**

Dlatego Święte Hostie po Mszy świętej są przechowywane w specjalnej skrzynce (szafce). zwanej "tabernakulum". Słowo to jest pochodzenia łacińskiego ("tabernaculum") i oznacza "namiot". W Starym Testamencie namiot był świętym miejscem przebywania i obecności Boga wśród ludu.

*** Wieczna lampka**

Jest to znak obecności Świętych Hostii - Najświętszego Sakramentu w tabernakulum. Wieczna lampka pokazuje nam, że Jezus Chrystus jest wśród nas obecny w Świętych Hostiach, także poza Mszą świętą.

*** Przyklęknięcie**

Przed tabernakulum zawsze przyklękam. Przyklękając, uwielbiam i czczę Jezusa Chrystusa, Syna Bożego, który jest obecny w Najświętszym Sakramencie jako Chleb Życia.

*** Puszka albo patena komunijna**

Konsekrowane Hostie, które pozostały po rozdzieleniu Komunii świętej, przechowywane są w specjalnym naczyniu liturgicznym: - w puszcze, albo w głębokiej patenie komunijnej. Oba te naczynia zamknięte są przykrywką. Czasami nakłada się na puszkę małą sukienkę (pelerynkę) jako znak czci dla Najświętszego Sakramentu. Często jest ona misternie haftowana. Właściwa nazwa tego naczynia liturgicznego brzmi „cyborium”.

*** Monstrancja**

Niekiedy kapłan ukazuje Świętą Hostię w specjalnym naczyniu liturgicznym, które nazywa się monstrancją. Służy ona do wystawienia Najświętszego Sakramentu w celu adorowania go i noszenia w procesji. Kapłan błogosławi też wiernych Świętą Hostią w monstrancji. Ministranci dzwonią przy tym dzwonkami lub gongiem (3x). **Słowo „monstrancja” pochodzi od łacińskiego słowa „monstrare” - „pokazywać”.**

17. Woda Święcona

Gdy kapłan kropi wiernych wodą święconą, to jest to przypomnienie Chrztu i odnowienie decyzji odrzucenia zła i wyboru dobra. Obrzęd ten nazywa się pokropieniem albo **aspersją** (od łac. słowa "aspersgere"), to znaczy " **pokrapiać**"). Gdy kapłan kropi wodą święconą określone przedmioty, wtedy znaczy to, że Bóg bierze pod swoją szczególną opiekę ludzi, którzy te poświęcone rzeczy będą nosić lub posiadać.

* **Kociołek do święconej wody.**

Jest to naczynie wyglądem swoim przypominające małe wiaderko. Posiada ono "rączkę" do noszenia. Podczas liturgii kociołek noszą ministranci.

* **Kropidło**

Kropidło składa się z uchwytu, na końcu którego znajduje się metalowa kula (gałka) z małymi otworkami. W środku niej umieszczona jest gąbka nasączona wodą święconą. Kapłan używa kropidła wówczas, gdy pragnie on wiernych, albo określone przedmioty poświęcić wodą święconą.

18. Różne nabożeństwa liturgiczne

- * Nabożeństwo Różańcowe
- * Procesja błagalna w czasie Dni Modlitw o Urodzaje
- * Nabożeństwo czerwcowe
- * Nabożeństwo dzieci przy żłóbku
- * Nabożeństwo w intencji Ojca Świętego
- * Droga Krzyżowa
- * Nabożeństwo majowe
- * Nowenna do Matki Bożej Nieustającej Pomocy
- * Nabożeństwo pierwszo piątkowe do Serca Pana Jezusa
- * Nabożeństwo dla chorych

19. Strój liturgiczny kapłana poza Mszą świętą

* **stula** kapłan zakłada do sprawowania Mszy św. i wszystkich nabożeństw.

* **sutanna** jest to długa do kostek czarna suknia z długimi rękawami, którą noszą kapłani pod ubiorem liturgicznym

* **komża** jest to skrócona alba

* **kapa** jest używana podczas uroczystej liturgii i podczas udzielania sakramentów świętych poza Mszą

* **welon** jest używany przez kapłana wtedy gdy błogosławi wiernych Najświętszym Jest nakładany na ramiona kapłana bezpośrednio przed samym błogosławieństwem. Welon jest używany także w procesji, podczas której jest niesiona monstrancja z Najświętszym Sakramentem

20. Inne nazwy

* **Kadzidło**

Wonny zapach kadzidła jest znakiem uwielbienia Boga.

*** Kadzielnica.**

Kadzielnica, zwana inaczej trybularzem, jest metalowym naczyniem, umocowanym na łańcuszkach i zamykanym przykrywką, do którego rozżarzone węgle sypie się ziarenka kadzidła, czyli żywicy i wonnych ziół.

*** Łódka z ziarenkami kadzidła i łyżeczką.**

Przedmioty, albo osoby okadza się podczas Mszy Świętej lub innego nabożeństwa liturgicznego.

*** Krzyż** jest znakiem naszego zbawienia: Jezus umarł za nas na krzyżu.

*** Księga Ewangelii**

W niej znajdujemy Wesołą Nowinę Jezusa Chrystusa. To jest najważniejsza księga chrześcijan.

*** Ołtarz** Ołtarz jest najważniejszym miejscem w Kościele:

- Jest on jak stół z ostatniej wieczerzy.

*** Dary chleba i wina** są okadzone podczas przygotowania darów ofiarnych, ponieważ staną się mocą słów z Ostatniej wieczerzy, Ciałem i Krwią Chrystusa.

*** Święta Hostia w Monstrancji.**

Okadzamy ją, aby uwielbić prawdziwie obecnego w tym Świętym Chlebie Jezusa Chrystusa.

*** Msza Święta Koncelebrowana**

Msza Święta Koncelebrowana to taka Msza święta, w której działa, czyli uczestniczy dwóch lub więcej kapłanów pod przewodnictwem głównego celebrans. Może nim być biskup lub inny kapłan.

21. Pozdrowienie ministranta:

M. Króluj nam Chryste.

W. Zawsze i wszędzie.

22. Zachowanie ministranta, gdy w kościele lub w kaplicy:

- **nie ma Najświętszego Sakramentu (jest krzyż)** - przechodząc wykonujemy skłon głową.
- **Najświętszy Sakrament jest schowany w tabernakulum (poza mszą św.)** - przechodząc przyklękamy na jedno kolano.
- **Najświętszy Sakrament jest wystawiony w monstrancji** - przechodzą (klękamy na dwa kolana).

Przejścia w prezbiterium – podczas mszy św. przechodząc na drugą stronę prezbiterium wykonujemy skłon głową, - po przeistoczeniu (gdy Najświętszy Sakrament jest na ołtarzu) przechodząc na drugą stronę prezbiterium przyklękamy na jedno kolano

Dzwonienie na wyjście - zawsze dzwonimy 3 razy

23. Patroni ministrantów –

» **św. Dominik Savio**

» **św. Stanisław Kostka**